

**Ceyhun Bayramov: "Ölkəmizi beynəlxalq bilik yarışlarında təmsil edən məktəblilərin nəticələrinin ildən-ilə yüksəlməsi bir faktdır"**

Təhsil naziri Ceyhun Bayramov TV-nin "Pressinq" verilişinin qonağı olub. Nazir TV-nin efirində təqdim edilən ictimai müzakirə saatında verilişin aparıcısı Orxan Fikrətoğlu ilə yanaşı APA-nın redaktoru Kəmal Quliyeva, "Azərbaycan məktəbi" jurnalının baş redaktoru Rəhil Nəcəf, "Yeni Müsavat" qəzetinin redaktoru Elad Məmmədli, "Report"un baş redaktoru Murad Əliyevin suallarına cavablandırıb. Nazir müsahibəsində siyasət ulu öndəri Heydər Əliyevin tərfində qoyulan və hazırda Prezident İlham Əliyevin tərfində davam etdirilən uşurlu təhsil islahatlarına nəticələndirən bəhs edib. Həmin müsahibəni təqdim edirik:

**Orxan Fikrətoğlu, verilişin aparıcısı: Təhsil cəmiyyətin onuruna sütundur. Təhsildə aparılan islahatlar və yeniliklər cəmiyyətdə də razılıqla qarşılanırmı? Həmin islahatlardan biri də olimpiadalarla bağlıdır. Olimpiada qalibi olan 300 əgirdə müsabiqəsiz ali təhsil müəssisələrinə qəbul olundu. Siz elə gəlmirmi ki, bu, elə bir hallar ki, həm olimpiada qalibi olmaq istəyirsiniz?**

- Fəhsil Nazirliyi olaraq, belə bir ehtimalın reallaşması üçün düünürük. Ancaq olimpiadalar maraqlı artmasa faktdır. Olimpiada hərəkət, ölkəmizdə olimpiadaların keçirilməsi və beynəlxalq olimpiadalarla hazırlanan və iştirakçıları uşurla təqdim edilməsi sahəsində həmişəytili olduğu görülüb. Bu il də barədə ölkə ictimaiyyəti məlumatlıdır. Əgirdir, ildən-ilə olimpiadalar maraqlıdır artmasa, sadəcə bu hərəkət daha çox iştirakçı qatılmasa il deyil, həmdə də ölkə üzrə və beynəlxalq olimpiadalarla nəticələndirən özünü göstərən Respublika fənn olimpiadalarında və ölkəmizi beynəlxalq bilik yarışlarında təmsil edən məktəblilərin nəticələrinin ildən-ilə yüksəlməsi bir faktdır. Təbii ki, bu, qanunqarunvericilikdə də öz əksini tapmalıdır. Qanunvericiliyin edilməsinə diqqətli Təhsil Nazirliyinin təbii bəbbüsü ilə reallaşdırılıb. Bu təbii bəbbüsü göstərən nəyə? Səsəndə mənə də cəmiyyətə açıqlamaq? Və ya qeyd edim ki, iki məsələni beynəlxalq olimpiadalarla ölkədə razisində keçirilən Respublika fənn olimpiadalarından biri-birində ayırmalıyıq. Beynəlxalq olimpiada qalibi olmağın son dərəcə əhəmiyyətli bir imtiyazdır. Qə Qanunvericiliyin görə beynəlxalq olimpiada qalibi olmağın ali təhsil müəssisələrinə müsabiqədən keçməli qəbul olunmaq imkanına malik idi. Ancaq orda belə bir məhdudiyyət vardı ki, beynəlxalq olimpiada qalibi olmağın yalnız qalib olduqları fənn üzrə müvafiq ixtisaslara imtahanla qəbul oluna bilərdi. Biz hesab edirik ki, bu, məntiqsizdir. Fikrimizin aydın olması üçün öncə "beynəlxalq olimpiada" nə oldu? Naqə qə qə "Beynəlxalq olimpiada" dedikdə yüksək nüfuzlu malik dünyada qə qə olimpiadalar nəzərdə tutulur. Hansı ki, Azərbaycan qanunvericiliyində də qəbul edilən siyahıda adları təksini tapan həmin beynəlxalq olimpiadaların qalibi olmağın öz tələbi kimi görmək üçün dünyanın nüfuzlu ali məktəbləri yarayarsa girir. Onlar öz tələbi kimi görmək üçün ciddi addımlar atır, böyük imtiyazlar verir. Bəqə sözlə, "beynəlxalq olimpiada" dedikdə, ayr-ayr yerlərdə keçirilən müxtəlif sənəyi olimpiadalarla söhbət getmir. Yəni, dünyanın aparıcı universitetləri mənə bizim də nəzərdə tutduqumuz olimpiadaların qalibi olmağın öz tələbi kimi görmək üçün qə qə aparılır. Belə olan halda, bu cür uşaqların Azərbaycan ali məktəblərinə gəlməsinə hərsənsə məhdudiyyət qoyulmasa, yəni qə qə desək, məntiqsizlikdir. Statistika baxsaq görürük ki, sənə qə qə Şinqapurun, Honqonqun, Kanadanın və bəqə ölkələrinə aparıcı universitetlərinin tələbi olmağın uşurla bəqə çatdırılır. Ölkə olimpiadaları naqə lincə, bu olimpiadaların formatı beynəlxalq olimpiadaların formatına uyğunlaşdırılıb. Artıq bir neçə ildir ki, görülən tədbirlərin nəticəsi həm cəmiyyətdə, həmdə keyfiyyətdə özünü göstərib. Qeyd edim ki, bu dərəcəyə aparılmaq üçün bir neçə il ərzində Respublika fənn olimpiadaların qalibi olmağın ali təhsil müəssisələrinə qəbul zamanı müəyyən imtiyazların təbii edilməsi üçün təbii bəbbüsü göstərməyə tələbi sənədik? Və qə qə mənə mənə əhəmiyyətli aparıcı nəticələndirən təbii edirik. Ölkə olimpiadaların 8 fənn üzrə keçirilir. Bir neçə il ərzində ölkə olimpiadaların final turunda iştirak edib qalib olan məktəblilərin növbəti təhsil pilləsinə - yəni ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanlarında göstərdikləri nəticələrinə təbii edirik. Təbii olmağın onu göstərdi ki, ölkə olimpiadalarında qalib olan məktəblilərin orta göstəricisi təxminən 650 baldır. Bu da bizə onu deməyə səs verir ki, onlar istənilən ali təhsil müəssisəsinə qəbul olunacaq sənəyi dərəcə yüksək hazırlanmış malikdirlər.

*Onlara verilməyən bu imtiyaz, sadəcə bir motivasiyadır. Bunu etmədiyimiz halda X-XI sinif sənəyi sənədi istedadlı əgirdir, olimpiadada iştirakda maraqlı olmur, vaxtın ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanlarına hazırlanmağa hərsərsədir. İstedadlı əgirdir? Və ya motivasiya vermək Azərbaycan cəmiyyəti olaraq bizə yalnız fayda gətirəcəkdir.*

**K?mal? Quliyeva, APA-n?n redaktoru:** Son iki ild? s?sli?n?n t?nqidi fikirl?rd?n biri t?dris ilinin 2 h?ft? uzad?lmas? m?s?li?sidir. T?hsil Nazirliyi bunu bel? argumendl??dirdi ki, d?rs y?k? a??r oldu?u ????n m?dd?t uzad?lmas?n?n valideynl?rin ?ks? argumendl?is? bundan ibar?tdir ki, d?rs ilinin m?dd?tinin uzad?lmas?na baxmayaraq, may ay?n?n sonuna q?d?r proqram tamamil? yekunla??r v? iki h?ft? u?aqlar m?kt?b? bo?una gedir. Bu bar?d? fikriniz maraql? olard?.

- T?klif edir?m ki, m?s?li?y? iki aspektd?n baxaq. Bir neç? il ?nc? T?hsil Nazirliyinin t???bb?s? il? t?hsil il 2 h?ft? uzad?lmas?n?n m?dd?td?n n? q?d?rs?m?r?li istifad? etdiyimiz? toxunaca?am. Ancaq ondan ?nc? bir m?lumat? qeyd etm?liy?m. Bu d?yi?iklikd?n ?nc?ki situasiya bar?d? m?lumat h?n birimizd? olsun ki, ?dal?tlil diskussiya apara b?l?k. Y?ni, s?z?ged?n d?yi?ikliyi q?d?r. Az?r baycanda d?rs il 32 h?ft?lik idi. Bunun ?ox, yoxsa az oldu?unu dem?k ????n dig?r ?lk?l?rl? m?qayis? aparaq?nki?af etmi? ?lk?l?rd? d?rs il 36-38 h?ft?, b?zil?rind? h?tt? 40-42 h?ft?dir. Ekstriml?ri qoyuram bir k?nara, normal t?hsil m?dd?ti 36-38 h?ft?dir. Bizd? 32 h?ft? olmas? o dem?kdir ki, ?agirdl?rimiz il ?rzind? 4-6 h?ft? daha az oxuyurlar. ?umumilikd? g?zl?ntil?r v? standartlar is? bizd? d? ba?qa ?lk?l?rl? eynidir. N?tic? etibar? il? ba?qa ?lk?l?rd? oldu?u kimi, bizim d? ist?yimiz odur ki, m?kt?bi qurtaran yeniyetm? v? g?ncil?rimiz m?yy?n bacar?qlara yiy?l?nsinl?r. Ancaq buna ba?qalar?ndan, orta hesabla g?t?rs?k, 5 h?ft? az oxuyaraq nail olmaq m?mk?n deyil. H?r il 5 h?ft? az oxumaq 11 il ?rzind? 55 h?ft? edir. H?min 55 h?ft?ni ?umumi t?dris m?dd?tin? b?ls?k, burada s?l?s?hb?t? akademik ild?n gedir. T?hsil Nazirliyinin m?ntiqi bundan ibar?tdir ki, h?r t?dris ilind? iki h?ft? uzatmaqla ?agirdl?rimiz ????n 11 ild? ?lav? olaraq iki t?dris il qazan?r?q. T?dris proqram?n?n b?lli bir a??rl??? var. Bunu ?lav? olaraq 22 h?ft?y? b?l?nd?, h?r g?n? d?d?n proqram azal?r. N?z?r? almal?y?q ki, 32 h?ft?lik t?dris h?ft?si zaman? t?til m?dd?ti 3 ay yar?m idi. ?st?nil?n m?t?x?ssis bunu t?sdiq ed?r ki, t?dris ilinin sonu il? ba?lan???c? aras?nda bu q?d?r uzun m?saf?nin olmas?n?n m?nf?i t?siri var.

*X?sus?n, u?aqlar?n?n t?hsilin? az fikir ver?n, t?hsili v? istirah?tini d?zg?n t??kil ed? bilm?y?n ail?l?rd? bunun f?s?f?sadlar? daha ?ox olur. T?dris il 2 h?ft? uzad?lmas?n?n b?l? q?agirdl?rimizin kifay?t q?d?r uzun yay t?till?ri var. Odur ki, birm?nal? olaraq art?q q?bul edilm?lidir ki, 34 h?ft?lik d?rs ilin? q?rar verildikd?n sonra b?t?n proqramlar bu m?dd?t? uy?unla?d?r?l?b, yeni yaz?lan d?rslikl?r 34 h?ft? ????n hesablan?b.*

Bu q?rardan ?vv?l haz?rlanan v? h?l? d?yi?dirilm?y?n d?rslikl?rl? ba?l? T?hsil ?nstitutu metodik g?st?ri?l?r haz?rlay?b. H?min g?st?ri?l?rd? m?vcud d?rslikl?rd?n 34 h?ft? ?rzind? nec? istifad? olunaca??na dair t?vsiy?l?r ?ksini t?t?p?b v? h?min g?st?ri?l?r rayon t?hsil ?b?l?rl?, ?h?r t?hsil idar?l?ri vasit?sil? m?kt?bl?r? çatd?r?l?b. Bir s?zl?, m?dd?tin uzad?lmas?n? biz lab?d hesab edirik. Uzad?lan iki h?ft?nin nec? istifad? olunmas?na g?linc?, T?hsil Nazirliyi b?bununla ba?l? m?t?madi monitorinql?r keçirir. Bunu, "H?r yerd? may ay?n?n sonunda proqram bitir", kimi t?qdim etm?zdim. H?qiq?t ondan ibar?tdir ki, f?rqli m?nz?rl?r ortaya ç?x?r. El? m?kt?bl?r var ki, orada t?dris d?zg?n t??kil edilib v? 2 h?ft?d?n tam s?m?r?li istifad? olunur. El? yerl?r d? var ki, orada v?ziyy?tin m?sb?t? do?ru d?yi?m?s?n? ciddi ehtiyac var. T?hsil Nazirliyi olaraq, bu, bizi d?d?nd?r?r v? bu istiqam?td? m?vafiq t?dbirl?r g?r?l?r. Ancaq g?r?n?r, bu istiqam?td? daha ?ox maarifl?ndirm?y? ehtiyac var. Birm?nal? olaraq q?bul etm?liyik ki, bu d?yi?iklik t?hsilimiz ????n laz?ml?d?r. Bu m?s?li?d? T?hsil Nazirliyin? valideynl?rd?n m?lliml?rd?n d?st?k olmal?d?r. ????n valideyn buna inanmayanda, qar?? ç?xanda, m?s?li? ?agird? d? aqressiya do?urur.

**Murad ?liyev, "Report"un ba? redaktoru:** Kolleczm?zunlar?n?n ali m?kt?bl?r? birba?a q?bulu m?s?li?sin? toxunmaq ist?yir?m. Raz?yam ki, olimpiada qalibl?ri m?yy?n n?tic?y? nail olmu?, ?z biliyini m?yy?n m?nada t?sdiq edibl?r. Kolleczm?zunlar?n?n m?sabiq?d?nk?nar q?bulu is? bir t?r?fd?n fasil?siz t?hsilin t?min olunmas?na ?rait yarad?rsa, dig?r t?r?fd?n d? ba?qa problem? yol a?mayacaqm?? M?s?li?n, ali t?hsil m?ssisil?rin? s?ni ax?na s?b?b olmayacaqm?? Ham? bilir ki, ali t?hsil m?ssisil?rin? q?bul imtahanlar? il? orta ixtisas t?hsili m?ssisil?rin? q?bul ?rtl?rind? yerl?g?y q?d?r f?rq var. Art?q bir ?oxlar? ?z ?z ?vlad?n?n ali t?hsil m?ssisil?rin? kollec vasit?sil? q?bul olunmas?na ?mid ed?c?k v? bu da qeyri-b?rab?r r?qab?t m?hiti yaradacaq. Nec? bilirsiniz, g?l?c?kd? h?r hans? problem g?zl?nil?ndirmi?

- Kolleclər m?zunlar?n?n, biz onlara "subbakalavrlar" deyirik, ali t?hsil mü?ssis?l?rin? müsabiq?d?nk?nar q?bul imkanlar? ali t?hsil? ?lçatıl??? art?r?r, t?hsilin müxt?lif pill?l?ri aras?nda fasil?sizliyi t?min edir. Probleml?r? g?linc?, bu q?rardan önc? veril?n bir s?ra q?rarlar? xat?rlatmaq yerin? dü?r?r. Bel? ki, kollecl?rd? d? ali t?hsild? oldu?u kimi t?hsilin kredit sistemi il? t?kilil? t?min edilib. Bir s?ra kollecl?r ali t?hsil mü?ssis?l?rinin n?zdin? verilib. Kollecl?rl? ali t?hsil mü?ssis?l?rind? olan bir s?ra ox?ar ixtisaslar üzr? proqramlarda uy?unla?d?rmalar h?yata keçirilib. Bu t?dbirl?rd?n sorsonra h?yata keçiril?c?k d?yi?ikliyin ali t?hsil mü?ssis?l?rin? süni ax?n yarad?b-yaratmayaca??n? görm?k üçün prosesin nec? i?l?y?c?yin? baxmaq kifay?tdir. Bel? ki, kollecl?r m?zunu olmas? h?min ??xsini ali m?kt?bd? h?r hans? ixtisas üzr? avtomatik q?bul olunmas?na imkan vermir. Qanunvericilikd? öz ?ksini tapan m?qam ondan ibar?tdir ki, kollecl?r m?zunu olmaq, sad?c? ali t?hsil mü?ssis?sin? müvafiq ixtisas üzr? müsabiq?d? i?tirak?n minimal bal?n? t?min edir. Bu da o dem?kdir ki, subbakalavr diplomu müxt?lif ixtisaslar üzr? mü?yy?n olunan ?rti minimal bal? verir. Subbakalavrlar yaln?z o ixtisaslar üzr? ali t?hsil mü?ssis?l?rin? müraci?t ed? bilirl?r ki, h?min ixtisaslar üzr? yüks?k r?qab?tl olmay?b v? t?sdiq edil?n q?bul plan?ndan bo? yerl?r qal?b. Y?ni, bu imtiyaz?n verilm?s?, müraci?t ed?n h?r bir subbakalavr?n ist?diyi ixtisas üzr? ali t?hsil mü?ssis?sin? q?bul olunaca?? dem?k deyil. Son ill?rin proqnozlar? göst?rir ki, q?bul plan? 90 faiz yerin? yetirilir v? c?mi 3-4 min yer bo? qal?r. T?bii ki, bu, bütün ali m?kt?bl?r v? bütün ixtisaslar üzr? bel? deyil. Keçid bal? 500-d?n yuxar? olan ixtisas üzr? ali t?hsil mü?ssis?sin? subbakalavr diplomu il? q?bul olunmaq mümkün deyil. Subbakalavrlar, sad?c? minimal m?s?l?n, 200 bal t?l?b edil?n h?r hans? ixtisas üzr? bo? qalqalan yerl?r? iddia ed? bil?rl?r. Bu yer qane etmirs?, subbakalavr müvafiq qaydada hüququndan istifad? ed?r?k imtahan verib ist?diyi ixtisas üzr? müsabiq?y? qat?la bil?r. Bu d?yi?iklikd?n dan??ark?n dig?r m?qamlar? da qeyd etm?liyi?k. Ç?nk? qanunvericilikd? subbakalavrlar üçün ?lav? bir imtiyaz da n?z?rd? tutulub. Bel? ki, subbakalavr müsabiq?d?nk?nar ali t?hsil mü?ssis?sin? q?bul olunub, yaxud imtahan ver?r?k adi qaydada ali t?hsil almaq imkan? ?ld? edibs?, q?bul olundu?u ali t?hsil mü?ssis?sini daha q?sa müdd?td? bitir? bil?r. Bel? ki, ali m?kt?bd? d? kollecd? t?hsil ald??? ox?ar ixtisas üzr? ?ld? etdiyi kreditl?r n?z?r? al?nacaq. Ba?qa bir yenilik is? ondan ibar?tdir ki, h?r hans? s?b?bd?n ali t?hsilini ba?a çatd?ra bilm?y?n ??xs yar?mç?q t?hsil dövründ? ?ld? etdiyi kreditl? kollecl?r m?zunu ola bil?r. T?utaq ki, 4 illik ali t?hsil dövründ? t?l?b? 240 kredit toplay?r. T?hsil müdd?tind? 180 kredit toplayan ??xs h?r hans? s?b?bd?n t?hsilini yar?mç?q qoyub v? bunun üz?rind?n mü?yy?n müdd?t keçibs?, t?hsil mü?ssis?sind?n ald??? aray??la kollecl?r q?bul oluna bil?r. Bu halda onun ali m?kt?bd? toplad??? kreditl? kollecd? n?z?r? al?nacaq v? h?min ??xs daha q?sa müdd?td? kolleci bitirib ?m?k bazar?na daxil olacaq. Qanunvericiliy? edil?n bu d?yi?iklikl?r kompleks t?dbirl?rdir v? kollecl?r m?zunlar?n?n ali t?hsil mü?ssis?l?rin? ?lav? imtiyazla q?bul olunmas? h?min t?dbirl?rd?n sad?c? bir biridir. D?ünürük ki, bu il b?zi ixtisaslar üzr? bir neç? min kollecl?r m?zunu onlara veril?n bu hüquqdan istifad? ed? bil?c?k.

**El?ad M?mm?dli, "Yeni M?savat" q?zetinin redaktoru:** Bu ilin ?n aktual m?s?l?l?rind?n biri d? q?bul v? buraxıl??? imtahanlar?nda f?rqli modelin t?tbiq edilm?sidir. T?bii ki, bu, h?r k?s?n maraqland??? m?s?l?dir. Ç?nk? h?r k?s?n h?yat?na t?sir ed?n d?yi?iklikd?n söhb?t gedir. Odur ki, bu m?s?l?d? t?nqidl?rd? var, t?qdirl?rd? d?. Siz T?hsil naziri kimi bu m?s?l?nin daha strateji t?rfl?rini bilirsiniz. Yeni format? müvafiq ?m?k bazar? diqt? edir, yoxsa biliyin qiym?tl?ndirilm?sinin yeni al?tl?ri, yeni metodlar??

- D?ünür?m ki, qeyd etdiyiniz h?r iki m?qam?n t?siri var. ?m?k bazar? bar?d? dan???r? qsa, q?bul v? etiraf etm?liyi?k ki, global ?m?k bazar? yeni t?l?bl?r ir?li sürür. ?m?k bazar?nda bir s?ra bacar?qlar?n xüsusi ç?kisi art?r. Yarad?c? t?f?kkürün mövcudlu?u, m?s?l?l?h?lli informasiyan? t?hlil etm?k v? ondan düzgün n?tic? ç?xarmaq, özünü t?qdim etm? v? bir s?ra ba?qa bacar?qlar?n çox böyük d?y?ri var. Eyni zamanda, bir s?ra yenilikl?rin m?hz bu il edilm?s? sad?fi deyil. 2008-2009-cu t?dris ilind? m?kt?b? ged?n v? t?drisi yeni m?zmunla t?kil edil?n ?agirdl?r bu il m?m?zun olurlar. T?biidir ki, yeni m?zmun yeni qiym?tl?ndirm?ni özünd? ehtiva edir. Onu da qeyd etm?k ist?rdim ki, Azərbaycan dövl?ti olaraq müxt?lif ya? qrupunda olan m?kt?blil?rin müxt?lif bilik v? bacar?qlar?n ?lç?n bir s?ra beyn?lxalq qiym?tl?ndirm?l?rd?, t?dqiqatlarda i?tirak edirik. Onlar?n özün?m?xsus ?lçm? meyarlar?, metodlar? var. Bizim Bizim b?bil? t?tbiq edil?n yenilikl?r h?min beyn?lxalq t?dqiqatlarda istifad? olunan yana?malara yax?nla?ma istiqam?tind? ciddi add?mlard?r. Ç?nk? biz o m?qamlar? qiym?tl?ndirm?liyik ki, g?ncil?rin h?m t?hsild?, h?m g?l?c?k karyeras?nda rol? olsun. Biz m?hz h?min bacar?qlar? ?lçm?y? b?l?mal?y?q. Bunu etmiriks?, dem?li? öz-özümüzü aldada?d?r?y?st?yir?m ki, bu m?s?l?d? T?hsil Nazirliyinin d? yana?mas? ayd?n olsun. Son ill?r keçiril?n test imtahanlar?n?n n?tic?sind? ?saslanan statistikada art?m dinamikas? mü?ahid? olunurdu. Bu da t?biidir. Sistem? öyr??ir v? ona haz?rlamaq üsullar? tap?l?r. N?tic?d? göst?ricil?r art?r. Öt?n il 29-n?f?r ?n yüks?k n?tic?ni ?ld? etmi?di, ondan ?vv?l 15 n?f?r... Biz bilirdik ki, bu m?s?l?d? yeniliyin g?tirilm?sinin bir neç? il ?rzind? göst?ricil?r t?siri mütl?q olacaq. Biz onu da anlay?rd?q ki, bu, mü?yy?n m?nada t?hsil t?nqid h?d?fin? d? çevir? bil?r. Buna baxmayaraq, özümüzü

aldatmamalıyıq və bəzi düürüks ki, qiymətləndirməyə yenilik gətirmək lazımdır, deməli, bunu etmək labüddür. Bu məqamda qeyri-populyar, əgirdlrimizin gələcəyinə təsir edəcək addımlar atmaqdan çəkinməməliyik. Əndiydək hər hansı tənlük verilir, onun həllinin 4 yolu göstərilirdi. Artıq əgirdl hazırlanmış tənlük verilmir, situativ tapşırıqlar verilir. Əgirdl həmin situasiyaya uyğun tənliyi özü yaratmalıdır. Əndi gələlin müqayisə edək. Həyatda biz problemlərdən çəxə? yolu olaraq hazırlanmış tənlük verilir ki, ondan istifadə edib vətəniyətdən çəxəq, yoxsa vətəniyətdən çəxmaq üçün o tənliyi özümüz yaratmalı oluruq? Yaxud, xarici dillə bəli? indiyədək dillər qaydalar, zamanlar və s. nənələri olaraq bir sərə tapşırıqlar verilib. Artıq əgirdl bu tapşırıqlara aləb və onlar yerinə yetirə bilirlər. Təbii ki, bunlar da lazımdır. Ancaq əgirdl ingilis dilində verilməyən bir mətni dilləyib anlamırsa, yaxud xarici dildə öz fikrini ifadə edə bilmirsə, bu, bizim üçün signal olmalıdır. Yaxud, bizim tələblərimiz yüksək səviyyədə cavab verən əgirdlin təhsilin sonrakı pilləsində problemləri çəxərsə, deməli, bilik və bacarıqların ölçülməsində yanaşma dəyişməliyik. Azərbaycan bir neçə il öncə beynəlxalq tədqiqatlarda iştirak edib. Ancaq həmin tədqiqatların nəticələri uzsuz olub. Bu səbəbdən növbəti illərdə həmin tədqiqatlarda iştirakdan imtina edilib. Hesab edirik ki, bu yanaşma doğru deyil. Müəyyən dövr ərzində nəticələrimiz ürəkaçan olmasa belə, bizim həmin tədqiqatlarda iştirak etməz önəmlidir. Bu iştirak nəticəsində zəif cəhətlərimizi aqara çəxarmalı, orada olan ölçmə meyarları nə öz ölkədə xili qiymətləndirməyimizdə də tətbiq etməliyik. Ola bilsin ki, o qədər də məhurl olmayan bu yolla hansısa uzunmüddətli perspektivdə nəticələrlə nail ola bilərik.

**Rahil Nəcəf, “Azərbaycan məktəbi” jurnalının bə redaktoru: Dövlət səfəri?li yerlərin sayı bu il artıb. Bu, ölkədə təhsilin iqlətanlına nə dərcə? təsir göstərəcə?**

- Ötən ilin büdcə paketinin müzakirəsində bu məsələ özəksini tapmışdı. Bunun nəticəsi olaraq 2019-2020-ci illə üçün dövlət səfəri?li yerlərin sayı kəskin kildə artıb. Ötən il bütün istiqamətlə üzrə dövlət səfəri?li yerlərin sayı 12300 olubsa, bu akademik ildə 20500-ə çatıb. Bu, 1 il ərzində 65 faizdən çox artım deməkdir. Sözsüz ki, bu, daha çox tələbənin dövlət səfəri?li hesabına təhsil almasına səbəb olacaq. Onu da qeyd edim ki, hansı bələ dövlət səfəri?li yer, ya da ödənişli səsrlə təhsil düməsi bir sərə amillərdən aslı olacaq. Burada rəqəbatın, həmin yer uşunda mübarizə aparana tələbələrin sayı, nə qədər yüksək nəticə göstərmələri, ancaq birmənalı olaraq 8 mindən artıq əlavə yerlərin təqdim edilməsi, daha çox tələbənin dövlət vəsaiti hesabına oxumasına şərait yaradacaq. Ali təhsilin iqlətanlı baxımından bu çox önəmlidir.

**Kəmal Quliyeva, APA-nın redaktoru: Zaman göstərdi ki, təhsilin keyfiyyəti ilə yanaşı, valideynməkməktəbmünasiblətinin yaxşılaşdırılması eyni zamanda məktəbin idarəçiliyinin təkmilləşdirilməsi, məktəblərdə psixoloji iqlə təhsilin qarşısında duran nə vacib məsələlərəndir. Təhsil Nazirliyinin bu istiqamətdə hansı planları var?**

- Təhsil Nazirliyi olaraq, çalşırq ki, tədbirlərimizi məktəblərdə keçirək. Məktəbdə bə verən prosesləri daha düzdüzgün qiymətləndirmək baxımından, bu olduqca faydalıdır. Vətəndə iqləbulum qədi ilə rayonlara gedəndə çalşıram ki, vətəndə xərbdarlıq edilməyən bir məktəbdə gedib vətəniyətdən tanrı olum. vətəndə hazırlıqlı olan deyil, təsadüfən bə çəkdiyimiz məktəbin gündəlik vətəniyətdəni görmək fərqlimənəzərni ortaya çəxər. Bunu özüm üçün faydalı format hesab edir və bundan həmi? istifadə edirəm. Bu kildə ortaya çəxan mənzər? nə çox məktəbin rəhbəri, məktəb idarəedici faktoru ilə bəli? olur. Odur ki, Təhsil Nazirliyi olaraq məktəb direktorları nə seçiminə çox böyük önəm veririk. Bu məsələyə çox böyük resurs ayırır, bir neçə mərhələli seçim prosesi həyata keçiririk. Təhsil Nazirliyinin bütün rəhbəri həmin seçimin müxtəlif mərhələlərində mütləq iştirak edirlər. ki eyni səviyyədə olan məktəbdə - oxar bölgə, oxarəraitdə olan təhsil müəssisələrində uşurlu təyinatla uşursuz təyinatın fərqliməktəblərin 1-2 il ərzində nəzər çarpacaq dərəcə? irəliləməsi və ya geriləməsi ilə özünü göstərir. Odur ki, məktəb rəhbərlərinin seçilməsi bizim üçü üçün xüsusi bir proqramdır, xüsusi bir istiqamətdir. Məktəb-valideyn münasiblətinin formalaşması da olduqca vacibdir. Təhsil Nazirliyi olaraq, bu mesajları çatdırmağa çalşırt. tictimaiyyətdən fəallıq gözləyirik. Çünki nüfuzlu insanlar nə məktəblərdə iqləsi, müxtəlif tədbirlərdə iştirak etməsi cəmiyyətdə düzgün signal ötürülməsidir. Valideynin bir ayaşı məktəbdə olmalıdır. Valideynin məktəbdə iqləsi tədbirlərdə tədbir olmamalı, formalı xarakter daşmamalıdır. Beynəlxalq tədqiqatların maraqlı xüsusiyyətlərindən biri ondan ibarətdir ki, nəticə ilə yanaşı, göstərilən nəticəyə təsir edənə müxtəlif çoxsaylı dəyişənlər bərdə məlumat verirlər. O dəyişənlərdə baxanda əgirdlrin nailiyyətlərini qiymətləndirən zaman onları arasında çoxsaylı korrelyasiyanı müəahidə etməklə olur. Məsələn, valideynlərin

övladlar? il? vaxt keçirməsi, valideynlərin özlərinin təhsilli olması? ağırdaşın göstəricilərinə nə qədər təsir edir.

Tədqiqatlar göstərir ki, anaların təhsilli olması? ağırdaşın göstəricilərinə müsbət nəticəyə çox böyük təsir edir. Çünki təhsilli analar övladların təhsilində xüsusi diqqət edir. Ona görə də rayon təhsil şöbələri ilə zaman zaman xüsusi olaraq çatdırılmalı ki, onlar nəinki həmdə valideynlərin təhsil prosesində cəlb edilməsinə yönəlmişdir. Bu, təsdiqlənmiş faktdır. Yenidən sübut etməyə ehtiyac yoxdur ki, ağırdaşın nailiyyətlərinə məktəbin, müəllimin və valideynin rolu, demək olar ki, eynidir.

Biz valideyn faktorunu bu prosesə cəlb etməklə resursları məzənnəyə vəndən istifadə etməyirik. Təsəvvür edin, beynəlxalq bir yarışa qatılmaq. Bu yarışda iştirak etmək üçün bütün resursları il, biz isə resursları məzənnəyə vəndən yarışa qatırıq. Bu da nəticədir? təsir etməyə bilməz. Biz həmin zaman Qərbi Avropa ölkələri, Amerika Birləşmiş Ştatlarda təhsil göstəricilərini müəhiyə edirik. Burada müəhiyə edilən maraqlı bir statistikanı bölüşmək istəyirəm. Həmin ölkələrdə məktəblərdə yatan çatmayan uşaqların sayı 5-dən çox kitab oxuyan valideynlərin 60 faiz təklif edir. Yalnız bu vəhdəti təmin etməklə biz təhsildə yüksək nəticələrə nail ola bilərik.

**Murad Əliyev, "Report"un baş redaktoru:** Hər kəsin təsəvvüründə bir müəllim obrazı var. Mən çətin dövrdə təhsil almısam və müəllimin kədr çatmamazlıq səbəbindən bir neçə fənn üzrə dərs deyirdi. Həmin müəllimi diaqnostik qiymətləndirilmədən keçirilsə, bəlkə də uşaqın nəticə göstərən bilməz. Amma onun pedaqoji yanaşması tədris etdiyi bütün fənlərin üzrə dərslərə qarşı həmin birimizi məsuliyyətli etməyə məcbur edirdi. Bu cür müəllimlərin hazırlanması üçün hansı tədbirlər həyata keçirilir? Müəllim hazırlanma nə yerdədir?

--Bütün texnoloji yeniliklər, sürətli inkişaf baxmayaraq təhsildə müəllim əməli həmin zaman bir nömrəli məsələ olaraq qalacaq. Həç bir təhsil sisteminin potensialı onun bütün müəllimlərinin orta səviyyəsinə nə yüksək ola bilməz. Bizim üçün bu, əsas prioritetdir. Prezident İlham Əliyev tərəfindən təsdiqlənən "Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası"nda nəzərdə tutulan əsas hədəflərdən biri məhz müəllim əməlidir. Həmin hədəflərdən nailiyyət olunması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər - diaqnostik qiymətləndirilmənin keçirilməsi start verilməsi, 2015-ci ildən dövlət başçısı cənab İlham Əliyev tərəfindən ümumi təhsil sistemində məktəblərin islahatının təkmilləşdirilməsi, bəslənməsi, naəirəsinə verilməsi və 2018-ci ilədək həmin islahatın birinci mərhələsinin həyata keçirilməsi, "Gələcək gəncliyi müəllim" atə qəndünün təsis edilməsi, ixtisaslaşdırma təlimlərinin yeni formatla təkil edilməsi, fərdi yerdəyişmə və iştiraklı mexanizmi və bir sıra başqa amillər dövlət öz üzərinə düşən funksiyalar yerinə yetirdi və həyata keçirilmiş bu işlərin nəticəsi olaraq son illərdə təhsildə müəllim peşəsinin nüfuzu nəhəmiyyətli şəkildə artırılmış. Bunu yalnız sözdə deyil, rəqəmlərlə də təsdiqləyə bilərik. Məsələn, müəllimlik peşəsinin birinci sərə seçmələrin sayından bunu aydın görə bilərik. Ötən ilin qış kampaniyasında nəticələrin əsasən, Azərbaycan məktəbinin 2090 nəfər yüksək, yəni 500-695 bal toplayan məzununu müəllimliyi birinci sərə seçmələrdən biri seçmişdir. Azərbaycanın müstəqillik tarixində belə bir göstərici olmamışdır. Mərkəzləşmə qaydada müəllimlərin iştiraklı müsabiqəsinə 300 faizlik artım olub. Ötən il 51 min nəfər elektron qeydiyyatdan keçərək müəllimlərin iştiraklı müsabiqəyə qatılmış. Bu il ötən ilin rəkordu yenilənib. Biz məmnuniyyətli deyə bilərik ki, ölkənin savadlı məzunları müəllimliyə üz tuturlar. Odur ki, bu məsələyə bəli? gələcək böyük nıbbinlik baxa bilərik. Siz burada daha böyük məsələyə toxunursuz. Dediğiniz müəllim obrazı yalnız peşəkarla bəli? deyil. Burada hər kəsin üzərinə düşən vəzifələr var. Dövlət, cəmiyyət, hər bir üzvünün üzərinə düşən böyük funksiyalar var. Burada valideynlərin, hətta medianın çox böyük rolu qeyd edilməlidir. Biz uşağın formalaşmasında müəllimin və valideynin rolunu eyni qiymətləndirməklə bəli? tli yanaşma ortaya qoyduq. Düşünürəm ki, müəllimin də, ağırdaşın formalaşmasında valideyn qədər rolu var. Ona görə də, müəllim bərdə dan dan?arkən valideynlərimizin müəllimlərimiz bərdə bəli? dediklərini, necə rəftar etdiklərini xatırlamağa qəmin. Həmin müənasib təntəsidir ki, həmin birimiz öz müəllimlərimiz bərdə qürur hissiylə dan?ar? Sadə bir misal deyim. Məsuliyyətli valideyn ailədə olan fikir ayrılığına baxmayaraq, övladın nə yanda mübahisə etməz. Çünki bilir ki, hər hansı mübahisə övlad üçün psixoloji travmadır. Eyni zamanda müəllim bərdə dən onun hərəkətində nə hər hansı nınarazlıq olsa belə, ağırdaşın nə yanda dan?maq onunla mübahisə etməklə düzgün deyil. Bunu müəllimlə təklikdə müzakirə etməklə nəticə vermirsən məktəblərdə bəli? birgə həll etməklə olar. Ancaq bu nınarazlıq? ağırdaşın nə yanda müəllimlə mübahisə formasında bürüz vermək olmaz. Mübahisənin nəticəsinə nə əli? olmayaraq, zərərçəkən ağırdaş olacaq. Bu fürsətdən istifadə edərək mediaya da çağırmaq istəyirəm. Çünki müəllim obrazının formalaşmasında

medianın rolu və zəssizdir. Bizim fədakar, gənc müəllimlərimiz var. Ucqar rayonlarda çalxan gənc müəllimlərimiz var. Təhsil Nazirliyi olaraq onlar haqqında zamanla dəstəkləyirik. Ancaq medianın da onlar üçün təmədi xətrərləməsi, onlara diqqət göstərməsi savadlı, təbii və, dünyagörülü müəllimlərinin yetimləsinə töhfə verər.

**Elad Məmmədli, “Yeni Müsavat” qəzetinin redaktoru: Bu yaxınlarda belə bir informasiya oxuduq ki, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti Amerikanın nüfuzlu Corc Vaşinqton Universiteti ilə ikili diplom proqramı haqqında keçirmək istəyir. Sizcə, bu, ali pedaqoji təhsilin kurikulumlarındakı yenilənməsinə təsir edəcəkmi?**

- Biz bir-iki tələbəni ali pedaqoji təhsilin məzmununu dəyişən bilmərik. Ancaq vacib istiqamətdə bu kimi tələbələri önəmli hesab edirik. Ona görə də lazımi tədbirlər həyata keçiririk. Qeyd etməliyik ki, bu imkan dövlət bəlağəməz cənab İlham Əliyev tərəfindən 2018-ci ildə imzalanan “Azərbaycan ali təhsil müəssisələrində beynəlxalq rəqabətliyin artırılması üzrə Dövlət Proqramı” verir. 2019-2023-cü illəri hədəfən həmin Dövlət Proqramında dövlətin müxtəlif dərəcəli mexanizmləri kəsinə tapıb. Onlardan biri dünyanın aparıcı ali təhsil müəssisələrini ilə ikili diplom proqramlarındakı təsis edilməsidir. İkili diplom proqramlarındakı təsis edilməsi müəkkəb prosesidir. Ən önəmlisi, nüfuzlu xarici ali təhsil müəssisəsində tələbənin söhbət gedirsə, bunda həmin təhsil müəssisəsinin bunu etməyə maraqlı olmalıdır. Bizim universitetin potensialı nə görməlidir, tələkəlati, məzmun məsələləri həll olunmalıdır. Həmin proqram o standartla uyğun xarici dildə mənimləyən tələbənin kontingenti müəyyən edilməlidir. Bütün bunlar o cümlədəki pedaqoji təhsilin həyatiyyətinə nəzər alınaraq Corc Vaşinqton Universiteti ilə magistratura səviyyəsində ikili diplom proqramlarındakı həyata keçirilməsi istiqamətində iştirak edir. Hazırda ixtisaslaşma müəyyən edilir, məzmun üzrində iştirak edir. Burada təhsildə idarəetmə, təhsildə psixoloji xidmət, təhsildə standartların təhsildə qiymətləndirmə və bəlağə kimi yüksək ixtisaslardan söhbət gedir. Hansı ki, bu istiqamətdə kadrların hazırlanması istiqamətində bizdə böyük nəticələr yox yoxdur. Bu baxımdan sözügedən Dövlət Proqramına böyük ümidlər baxırıq. Bu Proqram çərçivəsində Corc Vaşinqton Universiteti ilə ikili diplom proqramı haqqında keçirilməsi məsələnin təcrübə verəcək. Pedaqoji təhsildə nədən nərkən ali təhsilin yeni standartları, yeni proqramları baxımından pedaqoji təhsil sahəsinə diqqət yetiririk. Məlumət verim ki, 2019-cu ilin fevral ayında bakalavriatura səviyyəsi üzrə ali təhsilin yeni standartları təsdiq edildi. 2020-2021-ci akademik ilində yeni təsnifatla uyğun bakalavriaturaya qəbul həyata keçiriləcək. Bu bir il ona görə lazımdır ki, yeni təsnifatla uyğun proqramlar hazırlansın, məzmun isə tənsin. Belə olan halda bir sərə yeniliklər nəzərdə tutulur. Məsələn, təhsil müddəti üzrə tələbələrin internatura tipli təhsili planlaşdırılır. Yəni tələbələri daha uzun müddətdə məktəbdə olacaq, nəzəri biliklərdən bəlağə təcrübəsinə artıracaq. Gələcəyin müəllimində nədən nərkən qsa, onun məktəbdə olması, məktəb əhəmiyyəti hiss etməsi, təcrübəli müəllimlərin yanında yetimləsinə önəmlidir. Bu, həmin tələbələrin özünü müəllim kimi hiss edib etməsi baxımından çox önəmlidir. Məzmun və yanaşmada bir sərə digər yeniliklər də nəzərdə tutulub. Məsələn, bir neçə il öncə az komplektli məktəblərin problemini həll etməklə üçün pedaqoji təhsildə qoşa ixtisaslı təhsil bəlağəldir. Reallıq ondan ibarətdir ki, bir sərə ya əyən məntəqələrimizdə az komplektli məktəblərimiz var və orada dərəcə yükü norması azdır. Müəllim yalnız bir ixtisas üzrə ixtisaslaşsın, orda qalması, ya əması, dərəcə yükü və məktəbdə nə azlıq kifayət qədər problem yaradır. Ona görə də qoşa ixtisaslı təhsil bəlağəllərək bu yenilik təbii edildi.

**Rahil Nəcəf, “Azərbaycan məktəbi” jurnalının baş redaktoru: “Azərbaycan məktəbi” jurnalının baş redaktoru: Məktəblər qəfil ziyarətərinizi qeyd etdiniz. Orda müəahidə etdiyiniz vəziyyətləri sizə qane edirmi?**

- Tədris, təlim, təbii prosesini normal şəkildə təkil edən məktəblərimiz var. Məktəblərdə ürəkəcan mənzərələri çox olub. Amma səmimi etiraf edim ki, kəsinə də görmüük. Uzun illərin dinamika nəzər yetirəndə görürsən ki, məktəblərdə möcüzə bəlağə vermir. Gündəlik həyatda səliqə-səhman, qayda-qanun, iştirakı yanaşma olan yerdə nəticə də olur. Proses düzgün təkil olunmayan yerlərdə isə nəticələri axsaman görürsünüz. Hər bir sistemin gücü onun nəyənə və nəzəri təkilatın ərasindəki fərqlərin minimuma endirilməsidir. Bizim yaxşı məktəblərimiz də var. Ancaq ilimizdə nəticəsi o olmalıdır ki, yaxşı məktəblərimizlə zəif nəticə göstərən məktəblərimiz ərasində uçurum olmasın. Fərqlər azalmalıdır. Ölkə təhsilinin inkişafına daim xüsusi diqqət və qayğı göstərən möhtərm Prezidentimiz İlham Əliyev tərəfindən 2013-cü ildə qəbul edilən “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası”na əsasən həyata keçirilən kompleks tədbirlərin nəticəsində pedaqoji ixtisaslar seçən yüksək ballı abituriyentlərin

sayın artmışdır. Qeyd etdik. Bu, 6 il ərzində olan nəticədir. Hansı ki, buna əvvəlki dövrlərdə rast gəlinmirdi. Ancaq özümüzə sual versək ki, bu faktorun məktəb təhsilində rolu nədən ibarətdir, cavab belə olacaq ki, heç nə. Çünki həmin insanlar hələ oxumalı, təcrübə toplamalı, məktəbə gəlməlidirlər. Təsəvvür edin, 2013-cü ildə başlayan 12-14 illik sonrakı nəticəni verəcəyəm. Bir sözlə, elə yeniliklər var ki, onları nəticə verməsi üçün zaman faktoru önəmlidir.

**O. Orxan Fikrətoğlu, verilişin aparıcısı: Dörsliklərə bəli? sual, bilirəm ki, sizin üçün də aktualdır. Təsəvvür edin, III sinifdərsliyində verilən tapşırıqları valideyn belə həll edə bilmir. Dörsliklərə bəli? hansı işlərə aparılır?**

- B. Burada bir neçə məqamla bağlı düşməliyik. Qeyd etdiyim kimi, 2008-2009-cu tədris ilində yeni məzmunla keçdik. Bu, özündə dörsliklərin tamamilə yenilənməsini ehtiva etdi. Prosesin nəticəsi olaraq 300-dən artıq yeni məzmunla uyğun dörsliklər yaradıldı. Onlar bu gün istifadədədir. Bu, böyük göstərici, təhsil sisteminin nailiyyətidir. Qeyd edirəm ki, digər məsələlərdə olduğu kimi, dörsliklərin keyfiyyəti məsələsində zaman faktoru önəmlidir. Proses bar-barədə deyim ki, Təhsil Nazirliyi olaraq bizdərsliyin yaradılması prosesini təkil edirik. Dörsliyin yaradılması məmurçuluq, çoxoxaxlı, çoxmürəbbəli bir prosesdir. Təhsil Nazirliyi siniflər üzrə dörsliklər yaradılması sifarişidir. Məvcud kurikulumlar, standartlara uyğun olaraq müəllimlər qrupları bəzən dörslik komplektlərini yaradıb qiymətləndirməyə təqdim edirlər. Qiymətləndirməni Təhsil Nazirliyi təkil etsə də, müxtəlif qurumlar həyata keçirir. Təhsil Nazirliyi yəni nədəntiməli?ura statusunda olan Dörsliklərin qiymətləndirilməsi?urası? Dövlət təmtəhanı Mərkəzinin ekspert qrupları, pedaqoji kafedraları olan ali təhsil müəssisələrində qiymətləndirmə meyarlarına uyğun olaraq qiymətləndirir. Bu məqsədlə ballar müəyyən edilir, tövsiyələr, rəylər verilir və orta bal əsasında qalib dörslik müəyyən olunur. Bundan sonra həmin dörsliklər AMEA-nın müvafiq institutlarına gedir. Burada hansı hansı elmi sahələrin olub-olmaması yoxlanılır. Toplanan bütün rəylər qalib olmu və dörsliyin müəllim qrupuna təqdim edilir. Onlar bu rəyləri dörslik komplektində nəzərə alırlar. Nəzərə alınmayan rəylərə bəli? qərar? isə əsaslandırılır. Bütün bu proses son illərin yenilənlikləridir. Bundan sonrakı mərhələdə qalib olan, ancaq təsdiq və çap olunmamış dörslik bu məqsədlə üçün yaradılmış elektron portala yerləşdirilir və bildirilir ki, dörslik növbəti tədris ilində istifadə olunacaq. Beləliklə, dörslik ictimai müzakirəyə çıxarılır. Bu zaman təcrübəli müəllimlərdən faydalı rəylər daxil olur, onları nə qeydiyyata aparılır, həmin rəylərin hamısı müəllim qrupuna təqdim edilir. Dörsliyin özündə çox yazmışam, rəylər əsaslandırılmışlar məvcuddur. Hər biri ilə bəli? müəllim qrupunun rəyi əsaslandırılmışdır. Bundan sonra dörslik formalaşır. Bir dörsliyin formalaşması üçün bir qrupun və ya əksin peşəkar olması kifayət deyil. Burada hər bir qurumun, əksin-müəllim, ekspert, elmi rəyçi, ictimaiyyət nümayəndəsi, pedaqoqlar olsun. Hər birinin dörsliyin hazırlanmasında öz töhfələri var. Məktəbdərsliyin yaradılması çox mürəkkəb prosesdir. Dörslik yaranan qrup nəinki həmin fənnin məzmununu, uşaqlar psixologiyasını, bütövlükdə məktəb proqramını, digər fənlərin proqramlarını bilməlidir. Çünki fənlər arasında integrasiya təmin edilməlidir. Tutaq ki, fizikadan bir mövzunu riyaziyyat həmin sahəyə çatmaybsa dörsliyi sala bilməzsəniz. Say baxımından bütün proqrama uyğun olaraq bütün dörslikləri artıq yaradılb. Yəni, minimal dörsliklərə təminat məsələsi artıq həll edilib. Hesab edirəm ki, dörsliklərin yaradılması, təkmilləşdirilməsi, keyfiyyətinin artırılması bir prosesdir. Bu prosesdə müəllimlər də təkmilləşir. Təkil edirəm ki, maraqlanan əxs 10-15 il öncə? Azərbaycan məktəbində eyni fənn üzrə olan dörsliyi götürüb indiki ilə müqayisə etsin. Düşünürəm ki, müqayisə zamanı fərqi həttə qeyri-peşəkarlar belə aydın görəçək. Cəmiyyət olaraq müsbət dəyişiklikləri çox qəsa zamanda görmək istəyirik. Əsluslar olsun ki, bu hər zaman mümkün olmur. Dörsliklərə bəli? rəylər çoxdur, müxtəlifdir. Dəli?təminə onu da qeyd etməliyik ki, bir çox hallarda xüsusi olaraq müxtəlif media qurumlarında da uyğunsuzluqlarla bəli? paylaşımlar olur. Qeyd etməliyəm ki, həmin paylaşımın böyük bir qismi hazırda istifadədə olan dörsliklərə aid deyil. Kiminsə yaratdımı?lav? tədris resurslarıdır. Bu, dediyim həmin prosesdə keçmi dörslik deyil. Bir çox hallarda həttə Azərbaycan baycanda istifadə edilən tədris resursu belə olmur. Belə faktlar da var. Ancaq dörsliklərin daha da təkmilləşdirilməsi təhtiyac var və bu proses davam etməlidir. Vuruladımı kimi, artıq bütün fənlər üzrə yeni proqrama uyğun dörsliklər yaradılır. Bu, bizə imkan verir ki, bəlli bir zamanda yeni yanaşmaya uyğun olaraq bir sahə ehtiyat dörslikləri yaradaq. Artıq iki ildir bu proses başlamı?q. Bəli?siniflər üzrə nə vacib, prioritet fənlərdən - ana dili, riyaziyyat, xarici dil fənlərindən başlamı?q. Həmin dörsliklər 1 il ərzində, ehtiyac olarsa, 2 il ərzində pilotajdan keçir. Azərbaycanın 100 məktəbdə həyata keçirilən pilotajlar zamanı nəzərə alınan rəylər tövsiyələr daha təkmil dörsliklərin yaradılmasına öz töhfəsini verəcəyəm. Ehtiyat dörsliklər özünü doğruldandan sonra digər dörslikləri vətəndəçək və məzmunun yenilənməsi baxımından həmiyyətli irəliləyiş, inkişaf sahəbəbə olacaq. Bəli? dörsliklər, xüsusi olaraq xarici dil dörslikləri ilə bəli? dünyanın aparıcı nə?riyyatları ilə mədəniyyətlə başlamı?q. Həmin nə?riyyatların müəssisələrini xarici dil dörsliklərinin hazırlanmasına cəlb edirik. Düşünürəm ki, bunun da çox müsbət nəticəsi olacaq. Qeyd edirəm ki, Təhsil Nazirliyinin dörsliklərə bəli? elektron resurslarında ötən illə müqayisədə baxı? istifadəçi sayı dəli? artıb. Bu, əlavə bir üstünlük, əlavə bir imkandır. Yəni, hər zaman dörsliyi özünüzlə aparmamaq imkanı?ldə edirsiniz. Elektron dörsliklərin üstünlüyü həmdə? ondadır ki, bizi bir çox hallarda onları zənginləşdirir. Bilirik. Məsələn,

---

dillə bağlı olan dərslərlə qulaq asmaq mümkündür. Yaxud laboratoriya görüntüləri dərslərlə integrasiya edilir. Nəticədə zənginləşdirilmiş dərslərimizin sayı da artır. Bu da təgirdlərin həmişə dərslərlə müraciət etməyə maraqlarının artması istiqamətində də müsbət iştirakıdır və biz bunun artıq ilkin nəticəsini görürük.

[“Azərbaycan müəllimi” qəzeti](#)